

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felélős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdeknél.

Immaculata.

Mily kedves vagy nekünk te szent. te főszege, te isteni kereszténység! Mikor szinte csikorog a lelkünk a nehéz földi küzdelmek viharában, oda mutat sz az égbe s egy édes, isteni látvánnyal elesítid háborgó lelkünk keserűségét. Mikor valósággal megdörögünk a földi ember hitványosságainak feneketlen mocsarától, az Isten gondolatai szerint alkotott szeplőtelen tiszta embert mutatod nekünk! Míg e sárban gázolunk, szinte elfelejtettük az eget s te fölemeled szemünket: nézzétek csak e csodálatos égi jelet, e tiszta szeplőtelen lényt, e tiszta fényben égő csillagot a beborult égen, kit Isten tűzött oda, az egzettent, páratlant, az egészen szépét, az *Immaculatát* és tanuljátok meg, hogy csak az nagy, ami isteni, csak az értékes, ami tiszta.

Az Immaculata valóban nagy tanulság a saját nagyságától elkábult század kevély gyermekének, nagy jel az élvezetek vályujánál dulakodó „sárt ölelgető” modern emberiségnek.

A természettudományok haladása kevélyé tette az embert. Szolgálatába hajtotta a természet erőit, urrá lett a földön s megittasodott saját nagyságától. A régi kigyó sziszegésének, hogy „olyan leszesz, mint az Isten,” újra hitelt adott s elfeledve az igaz Istént, idegen isten előtt hajt tér-

det s ez a bálvány saját maga: az ember. Azt mondja, hogy nincs más, mint amit méterrel fölmérhet, a mit távesöveivel s mikroszkópjaival észrevehet, nincs Isten, én vagyok az Isten, én az erő és tudás! Szegény Isten, Isten nélkül!

Hallom a gőzvasut sippjának visítását, a villanyos csilingelését, a gyárak nehéz kalapácsainak zuhogását, körülöttem a modern élet komfortja, kényelem, élvezet mindentelé, mit a tudás varázsolt a földre. De hát boldogabb-e az ember? És látom, mily türes az emberek szíve. Tele nyugtalansággal, elesíthetetlen vágyakkal, gyötrő szomjúsággal és látok egy hosszú, véget nem érő menetet, egy sötét sereget, az öngyilkosok beláthatatlan sorát, *Arany János* hidavatásának szünetnélküli folytatását és kérdezem: ez az a kevély ember, a haladás gyermeke, önmagának istene? Valóban nem lett boldogabb az ember! Esztelen volt, mikor néhány „masinát” készíttve magának, elragadtatta magát s azt mondta: nincs Isten!

Az *Immaculata* azt akarja mondani, hogy e földön túl van más világ is.

E róffel, kilóval mérhető, távesövel vizsgálható anyagon kívül van a *kegyelem* világa, az örökkévaló javak hazája, az élők földje. Az Immaculata azt hirdeti, hogy csak az értékes, ami isteni, mert örök. Őt az Isten kegyelme magasztalta

föl, arcán az örök szépségnek isteni vonásai Arra tanítja az embert, hogy alázza meg magát s ismerje el, hogy egyedül Isten az Úr s ez alázatban és beismerésben föltalálja majd a boldogságot is

De Isten nélkül nem hogy *boldog* élet, hanem még *emberhez méltó* élet sincs. Az ég ellen pártot ütő ember szűgyenletes szolgátságba jutott; tehetetlenül nyögi saját szenvedélyeinek átkos rabságát, mely megfosztja emberi méltóságának koszorujától, mely moslékkal tartja őt, a teremtés koronáját, kinek értelmes voltánál fogva uralkodnia kellene az értelmes lét szívonálaról degradáló állati ösztönök felett. Nézzétek a szépirodalmat, a művészetet, a színházakat! Mindig csak a test, az élvsóvár, a kielégíthetetlen, a szenvedélyek lábába égő test!

Népünk virága, nemzetünk ifjúsága elhervad a tisztátalan szenvedélyek sötét tűzétől s mi tehetetlenül nézzük, mint szedi nap nap után áldozatait a parázna korszellem ifju lelkekre éhes Minotaurusa.

Az erkölcsi romlás e nagy kórháza felett ragyog páratlan ősedségben, a szeplőtelen tisztaság szépségében az *Immaculata* Hirdeti, hogy egyedül az Isten hatalmas *kegyelme* teheti egészségesekké a erkölcsiileg tisztákká a nemzeteket. A bűn nyomorultakká teszi, az erkölcselenség megrohasztja őket Sem tudomány, sem

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

Képek az iskolai életből.

Beszél és értelem gyakorlati óra alatt történt. A család fogalmát igyekeztem az aprók selegének megmagyarázni. Elmondtuk már, hogy kik tartóznak a családdal s jött utána a fogas kérdés: vajon ki a családban a legelső személység, ki a család feje?

Sokáig gondolkoztak az apróságok, míg végre felnyújtja egyik tintás kis ujjait.

— No halljuk Pistát!

— Az édes anya, — kiálltotta a fiú a tudás büszkeségével . . .

— Nem fiacskám, nem az édes anya — igazítottam én helyre a beszédet — hanem az apa . . . Ő dolgozik, ő fárad legtöbbet a család érdekében, ő szerzi meg a mire ott szükség van, ő a kenyérkereső, ő neki engedelmességig mindenki, tehát ő a család feje . . .

Pistát nagyon meglepte a válasz. Nem is tudott belenyugodni a felvilágosításba, mert hallottam, mikor oda sugta szomszédjának:

— Nálunk bizony még apónak is édes anyám parancsol. Soha, semmi sincs úgy, a hogy ő, hanem a hogy anya akarja . . .

A dolog végére járván, magam is meggyőződtem, hogy Pistának szörnyűségesen igaza volt.

Ez is hasonló alkalommal történt.

Tárgyalták, hogy mi szükséges az élet fenntartásához? Elmondtuk, hogy: étel, ital, ruházat, lakás, munka, pihenés, de az utolsót, hogy levegő is kell, senkisémet találta ki.

— En nem akarlam megmondani s bizattam őket:

— Gondolkozzatok csak kicsikéim . . . Mi az, a mi nélkül senki meg nem élhet?!

Sokáig nem volt jelentkező. Egyszer aztán — jó későre — hátulról, az utolsó pad felől nyulik ám felfelé egy vézna, sovány kis mancsoska. A Kovács Mariskáé volt, az árvalánykáké.

Megható szomorúsággal, könnyes szemekkel s a meggyőződés igaz hangján mondta a mikor felszóltottam:

— Az élet fenntartásához szükséges még: apa és anya.

Falun csak későn, októberben kezdődik meg a tanítás. Még ekkorra is nehéz a gyermekeket összegyűjteni. Vagy harmincan azonban már voltak s azért belefogtunk a munkába.

Ezt megneszelte Kovács Péter, a legujdon-sültebb iskolászéki tag ur is s azért kézen fogta egyetlen uri kis csemetéjét s elhozta azt is az iskolába. Nem csak az első nap vezette el, hanem azután minden áldott reggelen pontosan, rendszeren, egész december hó közepéig . . . Akkortól kezdve aztán sem a fiut, sem az apját nem láttam többet.

Eltelt egy, két hét s még mindig nem mutatkoztak.

— Ugyan mi bajuk lehet? — furta az oldalamat a kíváncsiság. S mert erősen furta, hát elmentem hozzájuk.

A gyerek a vékony szálu, illatos szénában hempergett, az apja pedig ott pőfékelt a nagy banya kemence locáján. Az elmaradás okairól való kérdezősködésem után kivette a pipát a szájából s kicsinylő lenézéssel mondta:

— Hát kérem alássan . . . sértés ne essék, szolván, . . . de nem tartom tanítónak azt, a ki hat hét alati még arra se tudja megtanítani a gyermeket, hogy a nevet leírja . . . Harangozó komám engem erre pár pohár borocska mellett megtanított, majd mögtanítja erre a gyermeket is.

Könyvet már adtam a fiának — szoltam Lázár Istvánhoz, egy nem is szegény parasztgazdához — hát most már ne sajnáljon tőle kilenc krajcárt s vegyen neki egy palatáblát meg egy palavesszöt . . . Bizony megérdemli; okos, szorgalmas, szemes kis legény . . .

— Hm! Sok pénz kilenc krajcár! — okoskodik a paraszt . . . Két pakét dohányt s egy iskáltulya gyufát adnak érte . . . Tán csak el lesz e nélkül is?!

— Ha nem lesz palatáblája, nem tanul meg írni, csak olvasni, — fordítottam én a beszédet . . .

— Hát a se baj! En se tudok írni, mégis csak megélek . . . Nem akarok én prókátort nevelni belőle . . .

Tanév elején történt. A negyedik osztály

művészet, sem gimnasztika nem tud megbirkózni a szenvedélyek véres hatalmával: Isten kegyelme lilomos ifjakat, tisztá leányokat állít a világra s a családi szentély oltárára a *Szeplőtelen Anyának* s gyermekének képét helyezi.

Ime a nagy égi jel az anyagiasságba s élvezetekbe merült emberiség beborult egén!

Ifjainkat az *Immaculata* körül látom seregleni. A Mária-kongregációk fehér zászlajáról az ő képe ragyog felém. *Üdvözlegj Immaculata!* Te légy a magyar nemzet jobb jövőjének hajnal csillaga!

Szűcs István.

Rendkívüli közgyűlés a városnál.

Székesfehérvár szab. kir. város törvényhatósága ma d. e. egy lépést visszafele tett a nemzeti küzdelemben. Nem vádolunk senkit, hazahatárságot nem állítunk senkiről, de sajnáljuk, hogy épen ez ő város lakossága jutott ellentétbe a logika törvényeivel. Megjött Kristó úrtól s megadta néki és cucilistáinak azt, amire egyedül éhcsék, a mi a becsületük, életük, existenciájuk: a pénz. És rösteljük valamennyiünk helyett azt a hülye röhgést, a mi a tultáborban keletkezik, hogy ime Fehérvár, a kuruc Fehérvár, a kuruc Fejérmegye szíve megjött a maga árnyékától.

Fiath Pál báró főispán elfoglaltsága miatt Havranek József polgármester nyitotta meg d. e. 9 órakor a közgyűlést.

Elsőpont a törvényhatóság felirata volt a képviselőházhoz a fejr- és tolnamegyei vasutak érdekében. Tóth István főjegyző felolvasta Havranek József polgármester kitűnt s alaposan megszerkesztett feliratát, a melyet a közgyűlés egyhangú helyesléssel s a polgármester íránt való hálás köszönettel tett a magáévé.

A fogyasztási adókra nézve a városi közgyűlés aug. 29 én úgy határozott, hogy azokat beszedi, de a törvényhatóság és alkotmányellenes jogtörő kormányának ki nem szolgáltatja. A pénzügyi szakosztály Mohay Lajos pénzügyi tanácsos előterjesztése alapján, a mit a tanács is magáévé tett, a fogyasztási adók kiszolgáltatását indítványozza, mert szerinte -- a várost súlyos károsodás éri.

Tóth István főjegyző előterjesztése után dr. Holly Géza városi biz. tag állott fel augusztusban elfogadott indítványa megisméltésére. A törvény-

könyvvel kezében bizonyítja, hogy a fogyasztási adó ép oly adó, mint az egyenes adók s ha egyiket van jogunk megtagadni, megtagadhatjuk a másikat is. A mostani kormánnyal szemben egy fegyverünk van, kivenni kezéből a pénzt, a mely törvénytelen léteinek eszköze, melyvel cucilista elvtársait támogatja. A mi fegyverünk a törvény és az alkotmány, az övéké az erőszak és törvénytelenység. Ha a küzdők sorait megbontjuk, a törvényteleniségre nyujtunk eszközt s visszafejlesztjük a nemzet küzdelmét. Nyomorút üzleti haszonért nem adhatjuk fel az elveket s judás-pénzt nem adhatjuk a kormánynak. A ki férfinak érzi magát, következetes marad ö magához.

Mohay Lajos pénzügyi tanácsos előterjeszti, hogy 1895-ben 57 ezer, 1904-ben már 68 ezer kor. tiszta haszna volt a városnak a fogyasztási adókból. Ha az állammal kötött bérszerződést felbontjuk, ettől a haszontól elcsúszunk. Dec. 4-ig 50 ezer kor. tiszta jövedelme van a városnak. Mindannyian óhajtuk a törvényteleniségek megszűnését, de magunknak nem okozhatunk kárt. A legtöbb vármegye beszolgáltatta a fogy. adókat. Ezen alapon kéri az augusztusi közgyűlési határozat megváltoztatását. Dr. Kövesy István v. b. t. állítja, hogy a mostani kormánynak jussa nincs, de hatalma van s ezzel bennünket megkárosít. Ha előbbi határozatunkat megváltoztatjuk a nemzeti küzdelemben részt nem ütünk, mert a legtöbb törvénytelenség kizárta a fogyasztási adókat. Dr. Saára Gyula v. b. t. parolja Holly dr. indítványát Mikor megszávaltuk, jeleztük, hogy esetleg anyagi kárunk is származhat állásfoglalásunkból. A helyzet rosszabb, mint volt, sőt halvány reményünk sincs a változásra. O nem tartja azért rossz hazatának azt, a ki Holly dr. indítványa ellen szavaz, de utal arra a nyomasztó hatásra, a melyet a visszazsívás okoz. Nagy Ignác v. b. t. mindig hazatának vallotta magát és soha a derekát be nem adta, de ezt a bérszerződést szerinte -- be kell tartani. Közvetítő indítványt tesz, hogy hatalmazza fel a közgyűlés a polgármestert, hogy csak abban az esetben adja ki a fogy. adókat, ha arra karhatalommal kényszerítik. Antal József szólna a kiadás mellett van. Berregi József kérdést intéz, hogy be kell-e a fogy. adókat fizetni. Havranek József polgármester kijelenti, hogy igenis be kell szolgáltatni. Különb. behajjúk. Holly Géza dr. nem fei a munusoktól a 68 ezer kor. jövedelemből 43 ezer kor. a város pótvétele, a mit akkor is megkap a város, ha a kormány ellenetere. S ha a kormány megszünteti a bérlészerződést, nekünk nem kell fenntartani a fogy. adó hivatalát. És ha a kormány másnak adja a bérletet, ki veszi ki? Ki olyan bolond, hogy olyan adó szedése adja a fejt, a melyet senki nem köteles fizetni. Léva városától

megpróbálta a kormány elvenni s nem akadt uj bérlő. Utal Fejérmegye ellenállására, a hol 150 ezer kor. állami támogatástól esnek el s mégis kitaranak.

Következett a szavazás, a mely elől többen kiszökdöstek.

Igennel vagyis a tanács javaslatára szavaztak: Almásy János, id. Antal József, dr. Árokay Antal, Berregi József, Dieballa György, dr. Fanta Adolf, Flaskár József, ifj. Fister János, Kaltenecker Márton, Kégl Miklós, Kovács Alajos, dr. Kövesy István, Lipp Agoston, dr. Löwy Károly, Mészáros Ferenc, Mészáros István, Per. Nagy János, Pálffy Károly, Paulusz István, Péntzes Imre, Pick József, Pollák Ármán, Rechnitzer Soma, Schlammadinger Alajos, Say Ferenc, Sommer Mór, Töke József, Trummer Sándor, Weichinger Sándor. Tiszti-kar: Keé István, Tóth István, Keresztes Ignác, Polcer Péter, Mohai Lajos, Fittler Béla, Lipcsey Lajos, Námessy János, Gebhard Bódog, Winkler Vilmos, dr. Bierbauer Viktor.

Nemmel, a tanács javaslata ellen szavaztak: Berregi György, Bilkei Ferenc, Boross Sándor, dr. Czapáry László, Gyurkovits Alajos, Héjji József, dr. Holly Géza, Horváth Mihály, Keresztes Zsigmond, Laufenauer Ferenc, Nagy Ignác, Német János, Richter József, dr. Saára Gyula, Szabó Bakos András, Szakóczy Lajos, Szüter János, Tóth Artúr, Tar József, Vájer György.

Tárol voltak: Lőrincze Elek, Mészáros József, Pollák Henrik, Radics György, dr. Rádai Lajos, Kauscher Béla, Rölich Ferenc, dr. Schlammadinger Jenő, dr. Steiner Jakó, Stéger Péter, dr. Szabady József, Salzgruber József, Tóth Aladár, ifj. Tóth Gyula, Weisz Károly, dr. Vermes Mihály, Volkenstein Herman, Zsigray Sándor. Tiszti-kar: dr. Kerekes Lajos, Juth István, Maron István, Vinczezy Imre, Kékessy László.

A nyomdászok sztrájkja.

Egész ország megbotránkozva áll az előtt a különös merénylet előtt, a melyet a pesti nyomdászok a koalíció, a Fejérváry-kormány támadói ellen intéztek.

A nyomdászok, illetőleg a vezetőik elve igen egyszerű: Senkinek sem szabad másként gondolkozni, beszélni és írni, mint Fejérvárynak, az ő Kristójának, közös elvtársuknak Vészinek s mindhármójuk keze-lábának Izrael Jakabnak. Azt akarják, hogy ezek dirigálják hazánkat s az ő szá-

Meghányta ekkor benne magát a hamisság, hunyorított egyet a szemével s folytatta a szót:

-- Ha nem írta ki, nem sajnálnám a büntetés-pénzt felét a tanító úrtól... Tudom jobban élférne itt, mint azoknál az uraknál s nekem is csak olcsóbb volna...

Beköszönt egy napot Lázár Péter uram s panaszkodik szörnyű keserűséggel:

-- Megvert az Isten a Jánossal, a nagyobb fiammal... Nem győzöm fizetni érte a büntetés-pénzt... Ha még sokáig eltart a nyavalyája, koldussá teszen... De hát mit csináljak? Hiába ütöm, verem: elkerül az iskolát.

(Csodálatos! Tavaly milyen pontos, szelid, jó gyermek volt.

-- Az, a volt mindig: a legjobb fiam, de most ördög bujt belé, nem bírok vele... Ambar nem mondom egészen jól... Most sem csinál semmit, még jobban haligat, mint azelőtt, csak az iskolába nem jár el...

-- Hát aztán hol van egész nap?
-- Szégyellem kimondani is, de mégis csak kimondom: künn ül egész nap a faluvégin, a cigányok közt.

-- Most is ott van?
-- Ott... ott... egész nap ott ül.

Kalapot vettünk s kimentünk a cigányokhoz. Csakugyan ott volt a kamasz. A sátólól nem messze, egy virágolt illatos akácfa tövében ült s kipirult arccal, nema, rajongó odaadással nézte a zöld fűben hanyagul végignyujtózkodott cigány-

leányt... A leánynak gyönyörű kreol arca volt, mosolygós szemekkel, a szája körül hamiskás vonással. Fekete hajába piros pántlika volt fűzve s ez nagyon jól állott gömbölyű, üde arccská-jához... Más különben fiatal, nagyon fiatal lehetett még. Mikor megpillantottak bennüket, a hajuk tövéig elvörösödtek mind a ketten. Majd hogy ki nem gyult az arcuk...

Nem lettem volna nevelő, ha ezek után meg nem értem volna lelkiállapotukat... Barátságos hangon fordultam a leány apjához, a ki akkor közelített felénk:

-- Korbuly barátom! parancs jött a szolgabirtótl, (cigány előtt ez a legmagasabb forum) hogy ezentúl a cigányoknak is iskolába kell küldeni a rajkótl... Apraját, nagyját, mind... Mán az olyan cigánynak, ki mindig egy helyen lakik... Te pedig ilyen vagy... Még tán át se léptél a falu határan!?

A cigány, egykedvűen rázogatva a fejét, belecsevegőleg mondta:

-- Ez az egy van mán csak itthon... A mig ki nem repül a fészekből, hát tölem elme-het... Ugy is csak lopja a napot avval a paraszttal... Nem is tudom, mit akar vele...

Egy hétig csak járta a leányzó az iskolát. Tetszett neki a változatosság. Egy hét után el-tűnt az egész cigánypereputy a vidékről is.

Nem szokta a cigány a szántást. Hát a tanulást hogyan szokta volna?!

Martzi Ferenc.

vezetése lett reám bízva. Előző évben is ezeket a fiukat tanítottam a harmadik osztályban. Mindenk itt volt a régiék közül, csak a Föti János hiányzott. Utána néztem az igazgatói irodában s arról győződtem meg, hogy be sem iratták.

A legközelebbi vasárnapon találkoztam az apjával. Ott állt a többiekkel a piactéren, a templom előtt. Politizált s köpködött nagyokat, mint ez már szokás ilyenkor a falun.

Kérdem tőle:

-- Mért nem hozza fiát az iskolába?

Megrángatta a jobbik vállát s egykedvűen felelte:

-- Hát kérem alássan, tavaly is csak egy rongyos kis penecilust kapott az examenton... Ezért nem érdemes egy évig tanulni. Az otthoni dolgával is többet keres... Járjanak azok, a kik ezüst tallérokat kaptak...

Zala Estánt feltisztelték a községházához s három forintot fizetettek vele, mert a fia nem járt rendszeren az iskolába. Keserű lecke volt, de már régen rászolgált. Mikor nagynehezen lefizette a pénzt, minden jót kívánt s egyenesen hozzám jött.

-- Annak az irányában jöttem, hogy ne írni ki többet a fiamat a hiányzók közé... Most is három pengőt fizettem...

-- Ki kell azt írni, ha nem jár fel rendszeren.

-- Mán pedig az aligha fog mostanában feljönni. Sok a dolog. Szükség van rá s győzi is mán a munkát...

juk ize szerint törjön derékban ketté egész nagy Magyarország.

Szinte bizonyos, akár a kétszerkettő, hogy az egész tervet Vészi József, a sajtóiroda főnöke, ez a zseniális . . . főzte ki. Ismeretes, hogy fülén tul volt adósága s egy stinkgatóreszt nem kapott hitelbe. Kristófi barátjával szövetségre lépett, az kiváltotta a zálogházból, kifizette adóságait és megtette méltóságos urnak A vásárnak természetesen jó ára is volt. Hogyne! Bolond volna, a ki sok pénzt adna másnak, a mit maga is zsebre vághat Vészi méltóságos ur megbeszélte a dolgot az Izrael Kóvikákkal, azok napidíjat, mindennemű és rendű költségeket fizettek a nyomdászoknak s azok engedve a cucilizmus vaskényszerének, beállnak a ligába. Könnyen teszik. Ingyen kapnak, ha kell egész hónapokig busás díjakat s az ólomgözs levegő helyett a kávéházból nézhetik a világ folyását.

A másik segítség a csöcselék lett. A mindenre kapható csirkefogók, a kik a semmit tevés mellett ugys csak a lopásban szereztek gyakorlatot.

A harmadik segítség a rendőrség volt. a melynek hivatalosa volt hívásra nem jönni s ha későn valahára megérkezik is, se látni se hallani.

Csak így volt lehetséges Vészi ur pokoli terve.

S azt hiszik, hogy ezzel megnyerték már a csatát, hogy Bécs várában nem sir többé a német. Legyenek nyugodtak A magyar vér felpiszkálására csak az ilyesmi kell S ha az a vér a karokat, izmokat és öklöket fogja duzzasztani, a magyar nép semmi esetre sem fogja az Izrael Jakabkát a saját testével fedezni.

Aztán az a ragyogó jelszó! *Általános választói jog!* Hát azt hiszik ezek a szegény félrevezettek, hogy az a kormány, a mely a január 26-ki nagy választás napját így respektálja, hogy az a rendszer fog majd az általános választói jog alapján beválasztottak szavára hallgatni.

Ó ti szerenesetlen csirkék!

Eltársainkhoz és a nagyközönséghez!

Már többször meglegettük ez ősvárosban a keresztény szocializmus tiszta lobogóját. A szept. 10-iki főséges népgyűlésen kifejeztük a nemzet szabadságáért küzdő szövetséget ellenzék iránt bizalmunkat és szeretetünket s ezzel lenostuk a magyar munkásság nevére azt a gyalázatot, melyet e névre a mindenkor eladó s mindenkor megvehető nemzetközi vezérek hatvány viseletükkel rákentek.

Ezen népgyűlés azonban nem végállomása, hanem csak mértőföldmutatója volt törekvéseinknek.

Nem fogunk nyugodni, míg a keresztény szocializmus népméltó elveit be nem vittük a társadalom lelkébe!

Azt akarjuk, hogy a munkás-nép ügye *közügy* legyen!

Azt akarjuk, hogy a munkást mindenki testvérené tartsa és jogos követeléseit méltányos kívánalmaitól elöl senki el ne zárkózzék!

Nem gyűlölséget, hanem igazságot és keresztény szeretetet akarunk!

A társadalmat nem fölforgatni, hanem megjavítani óhajtjuk!

Más nézetten levő munkástestvéreink ellen sem küzdünk a gyűlölet és rágalom mérgezett fegyverrel, hanem az igazság és szeretet minden legyőző eszközeivel megnyerni akarjuk őket ügyünknek. — Tudjuk nagyon jól, hogy legna-

gyobb részüket a vezérek zsarnoksága tartja ma még a vörös loboqó alatt.

Eljön az idő, mikor ők is belátják, hogy a munkásosztálynak legnagyobb ellensége épen a szocialdemokrácia, mert kifosztja keresztény hitéből, elrabolja magyar hazájá iránti szízelétét s pártadó fejében elveszi pénzét.

A szocialdemokrata *vezérek* semmitől sem félnek annyira, mint a munkásság sorsának javulásától, mert ha a munkás kivívja jogait s megelégedett lesz, akkor a Jakaboknak befellegzett. E dologtalan népség az izgatásból él; megelégedett ember pedig nem hallgat az izgatókra. — Ha majd a tő kiszárad, a brekegő békákat elmehetnek zabot hegyezni!

Ezért van az, hogy Németországban a szocialdemokrata képviselő urak akárhányszor ellene szavaznak a munkásvédő törvényeknek.

Nem munkásvédelem kell a vezéreknek, hanem rombolás, vér és forradalom — no még kirakat fosztogatás. Ilyenkor megy jól az üzlet!

Mi keresztény szocialisták nem akarunk világforradalmat, de követeljük:

az általános tőkös választójogot;
a munkásvédő törvényeket;
a hadügyi kiadások keserbitését;
a súlyos földadó leszállítását;
a szabad ipar korlátozását;
a kistipar hallhatos állami támogatását;
a szegényeknek ingyenes jogvédelmet;
az élelmi cikkekre vett jogvesztési adók megszüntetését;

a korcsmáknak vasár- és ünnepnapokon való zárva tartását

és ezeken kívül az átvös reformok egész sorozatát, melyek az 1905. évi okt. 15-én kiadott programunkban olvashatók.

Mindenekelőtt azonban nemzetünk ősi alkotmányát, a *népjogok ezen fundamentumát* akarjuk biztosítani látni s ezért egész szívvel állunk a szövetséget ellenzék oldalán.

Hogy elvünköt, programunkat s a keresztény szocialis egyesületek októberi naggyűlésének határozatait úgy elvtársainkkal, mint az ezen kérdések iránt érdeklődő polgártársainkkal megismertessük

f. hó 10-én, vasárnap d. e. 10 órákor

a helybeli keresztény munkásegylet Távirdu u. 6. sz. alatti helyiségben

NEPGYŰLÉS

tartunk, melyre elvtársainkat s minden józan gondolkozású polgárt tisztelettel meghívunk. *Budapestről Huszár Károly szerkesztő jön el.*

Ugyanezen alkalommal arra is tisztelettel felhívjuk a figyelmet, hogy a mondott napon *december 10-én esti 6 órákor a Népakadémiaiban* is (Távirdu-u. 6. nagyterem)

Huszár Károly elvtársunk

lesz az előadó. — Előadásának címe: Mit tett a kereszténység a társadalomért és mit várhatunk a szocialdemokráciától?

Eltársak! Polgártársak! Székesfehérvár népe!

Jelenjétek meg a népgyűlésen az esti előadón is!

A keresztény munkásegylet tagjait külön figyelemztetjük arra, hogy a népgyűlés egyuttal a választmány által kitűzött rendkívüli közgyűlés is lesz. Minden tag tartása kötelességének megjelenni! Aki gyűléseinken és összejöveteleinken nem vesz részt és sajtókat nem támogatja, az nem méltó a keresztény szocialista névre.

A keresztény szocialisták.

UJDONSÁGOK.

— **Kongregációi tagfelvétel.** Előre jelezük mai lapunkban, hogy a ciszterci r. tanuló ifjúsága között fennálló Mária-kongregációnak az intézet templomában (Szeptőlén Fogantatás ünnepén) délután 4 órákor tagfelvételi ünnepe lesz. A szerartást volt megvépsípökünk, kinevezett kalocsai Érsek Ur Ó Nagyméltósága *Városvy* Gyula dr. tartja, a szent beszédet pedig *Mihályfi* Ákos dr.

ciszterci r. theologiai tanár Budapestről. Előre is felhívjuk olvasóink b. figyelmét ezen szép szerartásra és szentbeszédre. A szülő közönség azt hisszük örömmel fog elmenni ezen kedves templom ünnapre, mely a gyermekek és ifjak előtt különösen fontos.

— **Kongregáció ünnepe.** A felsőkereskedelmi iskola ifjúsága körében fenálló Mária-kongregáció f. hó 8-án d. u. 6 órákor ünnepeket rendez a kathi. legényegylet dísztermében, melynek sorrendja a következő:

1. *Egek ékesége.* Ének.
2. *Megnyitó beszéd.* Gráffy István praefectus.
3. *Magyar ifjak indulója.* Csepő P.-től Polczér Gyula.
4. *Regina Coeli.* Váradi A.-tól, Lambrecht Gyula.
5. *Louises.* Irta és felolvassa Rónai Lajos.
6. *Szűz Mária Levelelője;* Bernáth Vilmos.
7. *Szűz Mária.* Enckli Lencz László. Harmóniumon kíséri Ketskés Elek ur. Hegedűn kíséri Bernáth Vilmos és Ezer Antal.
8. *Magyarok Nagyrasszonyához.* Kántás T. 151. Ludvig Árpád.
9. *Záróbeszéd.*
10. *Baldogasszony Anyánk.* Ének.

A magyar ifjúság valláserkölcsi nevelésének barátait szeretettel várja a kongregáció ifjúsága.

— **Elhunyt fiatal festőművész.** Egy nagy reményre jogosított ifju festőművész holttereme fekszik kiterve a Szent György kórház halottas házában. Guzmics Kálmán 24 éves ifju, városunk szülőtte a halott. Guzmics egy évig Budapestén a mintarajiskola szabadosztályában dolgozott, ahol mind az iskola igazgatója, mind pedig Hegedűs László festőművész tanár csakhamar megszerették a tehetséges ifjut és amikor Székesfehérvár városához tanulmányainak tovább folytatása céljából segélyért folyamodott, a legjobb ajánló levelekkel látták el. Szülővárosa támogatásával Rómába ment, ahol a szabadiskolán kiváló tehetségével csakhamar az első helyet vívta ki magának a szegény magyar festőönvendék. Itt nyerte el Hunyady Julia grófnő ösztöndíját. Ezidén kiállított kepe Jézus Kafaramban, melyet szerénységében csak barátai unszolására állított ki a római gallerián óriási feltűnést keltett és ismertette tette nevét az örök város művészi köreiben. Ismerősei és barátai sirva bucsuztak el tőle, amikor elhagyta Romát, hogy előrehaladott tüdőbajára itthon a levegőváltózással keresen gyógyulást. Mindenki tudta, hogy nincs rajta segítség csak ő bizott Istenbe vetett hittel felgyógyulásában. Minden gondolata a művészet volt. Saját szavai szerint nem törődött az élet anyagi gondjaival, amelyekkel sokszor küzdött, mert olyan boldogságot adott neki az a tudat, hogy tisztán művészetének élhet, hogy emellett ellelede nehéz sorsát. Az ifju festőművész f. hó 7-én délután 3 órákor kísérték utolsó útjára.

— **Halálozás.** *Forster* György az egykori népszerű kortes vezér, ma d. e. szélhűdés következtében 62 éves korában elhunyt.

— **Közönetnyilvánítás.** Fogadják mindazon jó barátok, jó ismerősök, kik szeretett édes Lenkénk, felejtethetlen nóm, illetve drága jó leányom mélyen lesújtó elhunytá aiktalmából igaz részvéttüknek bármely jelével szolgáltak megtépet szívünk engesztelhetetlen fájdalomának enyhítésére, a gyászoló család nevében leghálásabb közönetünket. *Szabó* Albin, takarékpénztári főkönyvelő. *Micheller* János, kir. törvényszéki irodaigazgató.

— **Katonazene.** Szombaton f. hó 9-dikén a honvédezenek által az Otthon kávéházban tartandó hangverseny műsora: 1. Klnizi induló *Fucsik*. 2. Keringő „Fesche geister“ c. operából *Ziehrer*. 3. Nyitány „Norma“ c. operából *Bellini*. 4. „Morvaországi oláh tánc“ *Frycsaj*. 5. „Egy éj Bécében“ *Konzák*. 6. Nyitány „A két huszár“ c. operából *Doppler*. 7. Szemelvények a „Rajna Kincse“ c. operából *Wagner*. 8. „Kuruc ábránd.“ 9. a) *Savotte*, b) Század előre induló „Fesche geister“ c. operából *Ziehrer*. 10. „Rákóczy emlék“ indáló *Linka*. Kezdeté este 9 órákor.

— **A Szent-István Társulatnépies tagjelvénye.** A Szent-István-Társulat pátoló tagjainak szóló idei tagjelvényt most küldik szét. A tagjelvény több müből áll. Első sorban említendő: *Rosty* Kálmánnak, a nemrég elhunyt neves jézustársasági atyának Magyar szentek legendái című műve, melynek első kiadása tíz év előtt jelent meg és teljesen elfogyot. A mostani második kiadást *Komárik* István, az elhunyt szerzőnek rendtársá

rendezte sajtó alá, megtoldván Rosty művét az újban kanonizált magyar szentek élettörténetével. A népies tagilletmény második műve Szuszai Antal, A nagy mesterség c. műve, mely arról a fontos kérdésről szól, miképpen kell a gyermeket helyesen nevelni. Szuszai könyve kimerítő gyakorlati tanácsokkal látja el a szülőket arra vonatkozólag, miképp kell a gyermekkel egészség valóságos és oktatói szempontból bánni, kezdve fogantatásától a gyermekéveken keresztül. Különösen az anyák tanulhatnak sokat a könyvből. A vallásos buzgalom fölgerjesztése és a hasznos oktatás mellett a tisztelgés szórakozásnak is megvan a maga jussa. Erre is figyelemmel volt a Szent-István-Társulat, midőn a népies tagilletmény harmadik könyvétől Domonkos Istvánnak, az ismert népies írónak Barázdák asztántőföldön című elbeszélését adja, melyben öt elbeszélést találunk. Mindezekhez járul a Szent-István-Társulat naplója az 1906. évre, melyet nemcsak a pártoló tagok, hanem a társulat összes tagjai kapnak. Ebben benne van az alapító, irodalmi osztálybeli és rendes tagok névjegyzéke is. A Szent-István-Társulat a népies tagilletményt nagy áldozattal állítja ki, mert amit pártoló tagjainak nyújt, az bizony két koronás tagdíjból ki nem kerül. De a társulat tudatosan hozza ezt az áldozatot, könyvkiadói üzletéből eredő nyereségéből pótolva a hiányt, mivel hű akar maradni nagy alapítóiinak szándékaihoz s mivel tudja, hogy főképp a nép kezébe csak jó irányú olvasmányok kerüljenek. Ezért a társulat mindazonkhoz, kik ennek az országnak a sorsát szívükön hordják, első szent királyunk nevében, kinek védelme alá helyezkedett, azzal a kérelemmel fordul, hogy több és több pártoló tag szerzésével segítsék át áldozatos, de honmentő törekvésében.

— **A mőri műhengermalom égése.** Szombaton d. e. 9 órákor rémes harangkengés riasztotta fel nyugalmából Mór lakosságát. „Ég a gőzmalom! Benzinrobbanás történt!” hangzott mindenfelől és mindenki sietet a veszedelem színhelyére ahol sűrű füstoszlopok szálltak ég felé. A kőnult tüzoltók haláltmgévető küzdelmének sikerült 2 óra alatt elfojtani a tüzet. Légment a műhengermalom egész tetőzete és a padlason felhalmozott 350 mm. gabona. A kár hozzávetőleg 20000 koronára tehető, nem számítva a rengeteg kárt, mit a malomtulajdonos az által szenved, hogy most, a legkedvezőbb évadban a mőmalom üzeme huzamosabb ideig szünetelni kénytelen. A tüzet állítólag a „koptató”-ban levő, gyorsan forgó vas-henger idézte elő dörzsölés által. A hivatalos vizsgálat megindult az iránt, hogy nem terhel-e valakit mulasztás.

— **Névváltoztatás.** Wollner Aladár Székesfehérvári illetőségű és ugyanitteni illetőségű lakos, vezetéknevét belügyminiszteri engedéllyel „Vertes”-re változtatta.

— **Felebbviteli főtárgyalások.** A székesfehérvári kir. törvényszéknél 1905. évi december havában megtartandó büntető felebbviteli tárgyalások:

December 14. Szarka Józsefné becsületsértés vétsége. Czimmer Sándor könnyű testi sértés véts. Stier János és tsa súlyos testi sértés véts. Bajor Józsefné becsületsértés véts. Varga István súlyos testi sértés. Kövesi Miksa becsületsértés vétsége. Kovács Erzsébet s tsa becsületsértés. Harmath Antalné s tsa becsületsértés vétsége. Simon István becsületsértés. Handa Pál s tsa könnyű testi sért. Pék Simon könnyű testi sért. véts. Köszegi György becsületsértés vétsége.

December 21. Bucsí Mihály súlyos testi sértés vétsége. Pandics István becsületsért. véts. Schreindorfer Pál hatóság elleni kihágás. Budai Mihály könnyű testi sértés véts. Hollósi József jogtalan elsajátítás. Benci Sándor közrend elleni kihágás. Felker István becsületsértés véts. Csizmadia István könnyű testi sértés. Pintér Istvánné becsületsértés vétsége. Nagy Lajos s tsa becsületsértés vétsége.

Zimmermann Ferencné rágalmazás véts. Ifj. Csapó Istvánné könnyű testi sértés vétsége. Béli Ferenc könnyű testi sértés. Pál Jánosné becsületsértés vétsége. Anácsi István s tsa könnyű testi sértés vétsége. Csötösi Györgyné becsületsértés vétsége. Puff Mihályné becsületsértés véts. Bori István becsületsértés vétsége. Varga Gábor s tsa súlyos testi sértés vétsége.

December 29. Udvardi Ferenc becsületsértés. Bihari Erzsébet család véts. Ungvári Mihály becsületsértés vétsége. Liszi János és tsa könnyű testi sértés. Böhm János becsületsértés vétsége. Gyurkovics Ignácné rágalmazás vétsége. Pollák Béláné könnyű testi sértés. Kódiás Józsefné könnyű testi sértés vétsége.

Büntető főtárgyalások. A székesfehérvári kir. törvényszéknél 1905. évi december havában megtartandó büntető főtárgyalások:

Decz. 9. Stobik Pál hatóság elleni erőszak. Králik Ferenc izgatás vétsége.

Decz. 12. Reichard Fülöp vétkecsbukás.

Decz. 13. Szentkúti Benjamin halált okoz. ort. t. sért. Molnar Erzsébet s 2 tsa lopás stb.

Decz. 16. Marlyin Mátyás súlyos testi sért. Mezővizi Sándor lopás blette. Martek Sándor s 2 tsa lopás stb.

Decz. 19, 20. Kolompár György és 2 tsa lopás blette.

Decz. 23. Balog Péter lopás blette. Arany Lajos sikasztás blette.

Decz. 27, 28, 29. Ifj. Gróf Pál s 1 tsa kir. biz. sikasztás stb.

Decz. 30. Bencsik Ádám s 1 tsa súlyos testi sértés.

— **Tolvaj cseléd.** Zsoldos János 21 éves legény Puskás Imre csőzsi földmivesnél mint cseléd volt alkalmazásban. A napokban, a mikor Puskás egész háznépevel távol volt hazulról, Zsoldos feltörte a házas és pallás ajtaját, az előbbi helyről 8 korona készpénzt, az utóbbiról pedig 40 korona értékű kukoricát lopott. A kukoricát eladva a pénzt elmulasztta, azután pedig megugrott a községből. A cserdörök keresik a tolvajt.

Jánosfalva.

A politikai szenvedélyek zúgó viharása közepette zajtalanul, feltűnés nélkül munkálkodó gondos kezek közel hozzánk egy új községnek vetették meg erős fundamentumát. Az általán politikai küzdelem harci zajából elmenekülve, jól esik látnunk azt a hangyaszorgalmú munkásságot, mely immár egy virágzásnak induló nagy községnek adja meg létalapját.

Három éve már annak, hogy Kisling némes grófjának lelkében megszületett a parcellázás eszméje és egy majdan virágzó község alapításának nagy gondolata. És ez az eszme aránylag rövid idő alatt teslet öltött. Az új község, mely nem sokkal előbb még az ábrándok világában élt, most a valóságban hirdeti az akaraterő, s az igazí munka alkotó erejét.

Az a sok kicsinylés, gúny, kétérdés, mely e községalapítás nagy munkájának keresztülvívését minduntalan érte, méltán elkeseríthette; fenyves elégtételtül szolgálhat azonban a szervezőnek az elért eredmény nagyszerűsége s a letelepülők halála.

A kivándorlasi ügynökök csábítása, a jölet, meggazdagodás utáni erős vágy statisztikánk szerint mindig több és több magyart visz az új világba, hol őket az élet tanúsága szerint tengernyi küzdes, családok várja. A gyárak füstjével homályos egü világban a nehéz munka alatt görnyedő magyart elfogja ugyan a kék, tiszta egü hazája utáni vágy, de sajnos, már későn. Anyagi erő híján szeretteitől, az édes anyaföldtől távol, idegen hazában kell elenyevnie a legerősebb szervezetet is megrontó erős munka alatt.

E parcellázás azt a magasztos célt szolgálta, hogy a környékbeli ama magyarokat, kiknek lelkét már megvete a külföldre csábító boldogulást ígérő szava, kiknek szívét hatalmába kerítette a jölet utáni erős vágyakozás, megtartsa itt e hazában, s megvesse boldogulásuk alapját.

A parcellázó főurat némes vállalkozásában hatalmasan segítette az, kit szerencsésen választott meg e nagy munkálat keresztülvívőjének. — Nomina sunt odiosa. A mérhetetlen türelem, a férfias munkarő, az emberekkel való bánásmód meghozta a maga eredményét, mely magában hordja méltó dícséretét.

E férfiú fáradságot nem ismerő kitartással, minden tehetségét latbavető hangyaszorgalommal gyűjtögette a környékben vevőt. E gyűjtés közben bejárta a vidéket, és nem szűnt meg buzgó apostola lenni a parcellázás eszméjének, s köz-

séggé alakulás gondolatának. A szó hatalma ezeket hozott ez Istentől megáldott földre, kik kapva-kaptak azon; most boldoguló lakosai annak a szép, rendezett községnek, mely immár Jánosfalva név alatt nemskára lép az ország számottevő községei közé. A parcellázó főurat s a munkálat technikai keresztülvívőt az a némes vágy vezérelte, hogy minél több, minél több hasznosat létesítsenek a letelepülők javára. És e némes cél valóra vált; munkájuk nem maradhatott eredmény nélkül. Oly sokan trekedtek a parcellázók közé felvétetni, hogy a kihatott terület már kevésnek bizonyult.

A gyűjtés már befejezést nyert, több föld nincs eladó. A szervező munkája most már a község alakulása felé irányul teljes intenzivitással. Egymás után bontakoznak ki a rendezett utcák; büszkén emelkednek egymás után az egyöntetű terv szerint épült csinos házak. S míg odakünn a szorgos munkáskezek fárának az építkezéseknél, benn az irodában is nagyban folyik az éjjelt is nappallal tevő munka.

Szép és magasztos feladatra vállalkoztak e parcellázás munkásai. Azonkívül, hogy hálássá tették egy csomó embert, nagy szolgálatot tettek vele a haza ügyének is.

Ha dusgazdag főuraink is ily némesen gondolkoznának parcellázásuk után sok éhező magyar embernek némitának el panaszló szavát; sok hasznos munkáskezet tartanának meg e hazának, kik déhbáb után futva kivándorolnak. Pedig mennyire szükségbe van e szegény, zaklatott hazának a munkás kezekre!

Parcellázó főuraink szolgálnak a kivándorlás megakadályozására irányuló némes akció ügyét, boldogítanának sok magyar embert és sok szegény embernek könyvitének meg a létfenntartás keserves, nehéz munkáját.

Kik e parcellázást keresztülvitték, némes nagy munkát végeztek. — Érdemük dicséretre, méltánylásra nem szorul. Mindegyike elmondhatja magáról a nagy classikussal szerénytelenség nélkül: Postui monumentum, aere perennius!

Gsányi József.

Színház.

Keddi, dec. 5.

Elnemült harangok. Előszőr! Rákosi Viktor meg akarta hálalni nem kath. váln-zóriának a hajluszobozsóló mandátumot s megírta az Elnemült harangokat. Szerepelt benne egy idealizált kálmánista papot (Margittai) és egy elvetemült lelkű oláh pópát (Bátosi). Simándi Pál elmev az oláh fészekbe kellesznek, a hol a hívek híján elémultak már az eklézsia harangjai. Leereszkedő nagylelkű, linom lélek, akár egy Kápathy Zoltán. Annál kapzsibb, részegesebb, utálatosabb Todorrescu, a pópá. Az összeitközés salka Floriciában (Jávor Aranka) a pópá leánya körül forog, a ki belszeret Simándiba s atyja átkai ellenére is hozzámegy. A pópá végül kibékül és megcsókolja Simándi kezét. A főszerepet, a pópát, Bátosy játszotta nagy bravúrral. Különösen az utolsó jelenetben, a mely hosszúságánál fogva, nagy művészi erőköt is próbára tette, sikerrel állotta meg helyét. Mellette Florica igazán ideális lelkületű s nagyon szimpatikus alakítás volt, a mely egészen magának hódította a közönséget. Margittai jó volt, de mint rendesen, most is neglátszott rajta, hogy színpad volt a tanító mestere. A többivel többé kevésbé szintén ki lehetett békülni.

Szerda, dec. 6.

Ismét egy bájos, fülbenászó zűnéző Offenbach-reprizt hozott színpa f. hó 6-án az igazgató Szép Heléna c. operettben. A legzebb Offenbach darab dacára a nézőtör kongott az ürességtől. A szereplők kitűnően megállták helyüket, s nem látszott meg rajtuk a közönség neimtörődomóságének a hatása. Szép Helénát mintha csak Margó Zelmának írták volna. Somogyi Károly remek burleszk alakítását adott Menelaus királyban, Németh János pedig mint Páris királyfi keltett nagy hatást szép enekével. Báthosi Endre humoros Agamemnonja e legjobbak közé tartozott, ugyszintéu meglehetősen sikerrel alakította a ravasz Calchas főpapot Deák Gyula is.